

การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ของชงเบ้งและสุมาอี้จากวรรณกรรมสามก๊ก

นางสาววรัญญา จตุพรวัฒนพนธ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2555

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

STRATEGIC COMMUNICATION OF ZHUGE LIANG AND SIMA YI IN

THE ROMANCE OF THREE KINGDOMS

Miss Waranya Jatupornwattanapon

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts (Communication Arts) Program in Communication Arts

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2012

Copyright of Chulalongkorn University

551461

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ของชงเบ้งและสุมาอี้จาก วรรณกรรมสามก๊ก
โดย	นางสาววรัญญา จตุพรวิฒนพนธ์
สาขาวิชา	นิเทศศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	อาจารย์ ดร.ธাত্রี ใต้ฟ้าพูล

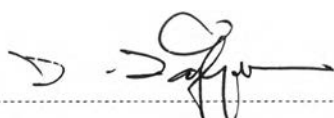
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารบัณฑิต

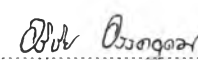
 คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมลชาติประเสริฐ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยูล เบญจรงค์กิจ)

 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ)

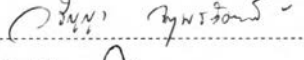

 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(อาจารย์ ดร.ธাত্রี ใต้ฟ้าพูล)

 กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร.อิรัชัย อวรรคอุดม)

วรรณญา จตุพรวัฒนพันธ์ : การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ของชงเบ้งและสุมาอี้จากวรรณกรรมสามก๊ก (STRATEGIC COMMUNICATION OF ZHUNG LIANG AND SIMA YI FROM THE ROMANCE OF THREE KINGDOM) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ.ดร.กาญจนา แก้วเทพ และ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม: ดร.ธาดารี ได้ฟ้าพูล, 218 หน้า.

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบลักษณะการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ของชงเบ้งและสุมาอี้จากวรรณกรรมสามก๊ก ในสถานการณ์ที่มีความแตกต่างกัน 3 ประเภท คือ สถานการณ์เชิงลบ สถานการณ์ที่เป็นกลาง และสถานการณ์เชิงบวก โดยใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์บริบทตามหัวข้อองค์ประกอบการวางแผนการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ของ Ketchum Inc. รวมถึงการวิเคราะห์บทความของผู้เชี่ยวชาญด้านการสื่อสารและการบริหาร

ผลการวิจัยพบว่า ในสถานการณ์เชิงลบ ชงเบ้งและสุมาอี้ใช้วิธีการสื่อสารเชิงกลยุทธ์เพื่อแก้ไขข้อเสียและความน่าเชื่อถือของตนเอง โดยชงเบ้งใช้วิธีการ "ถ่ายโอนอำนาจ" ของเล่าปี่มาใช้เพื่อสั่งการต่อกลุ่มเป้าหมายให้ปฏิบัติตาม จนเกิดเป็นการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ฝ่ายสุมาอี้ใช้วิธีการนิ่งเฉย เมื่อมีโอกาสที่จะแสดงความขบถจึงดำเนินการด้วยความ "รวดเร็ว" และในสถานการณ์ที่เป็นกลาง ชงเบ้งและสุมาอี้ใช้การสื่อสารเชิงกลยุทธ์เพื่อแสวงหาโอกาสที่ดีที่เข้ามาหาคุณหรือทั้งสอง ซึ่งชงเบ้งใช้วิธีการ "ย่อนรอย" แผนการที่เป็นอุบายของฝ่ายซุนกวน โดยเลือกจูล่งเป็นผู้ถือหนังสือเดินทางไปเมืองง่อก๊กกับเล่าปี่ และวางแผนให้เปิดหนังสือแต่ละฉบับตามเวลาที่กำหนด ฝ่ายสุมาอี้ใช้หลักปฏิบัติกรอย่าง "รอบคอบ" เพื่อทำศึกกับฝ่ายชงเบ้ง ส่วนสถานการณ์เชิงบวก ชงเบ้งและสุมาอี้ใช้วิธีการสื่อสารเพื่อจัดการเหตุการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่ออีกของตนในอนาคต โดยชงเบ้งใช้วิธีการ "เอาชนะความคิด" ต่อเบ้งเฮ็กผู้นำการก่อกบฏแดนใต้ให้อ่อนน้อมและเกรงกลัว ซึ่งชงเบ้งได้ปล่อยตัวเบ้งเฮ็กไปถึง 6 ครั้ง เพื่อให้เบ้งเฮ็กจนตรอกทางความคิดและไม่ต้องการทำศึกต่อชงเบ้งอีกต่อไป ฝ่ายสุมาอี้ใช้วิธีการ "แสดงแสร้งป่วย" จนทำให้โจโฉเกิดความคลายใจ เป็นผลให้สุมาอียึดอำนาจทางการเมืองการทหารโจโฉของได้สำเร็จ

สาขาวิชา นิเทศศาสตร์ ลายมือชื่อนิสิต
ปีการศึกษา 2555 ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

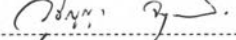
5484886328 : MAJOR INTEGRATED COMMUNICATIONS MANAGEMENT

KEYWORDS : STRATEGIC COMMUNICATION / ZHUNGE LIANG / SIMA YI / THE ROMANCE OF THREE KINGDOMS

WARANYA JATUPORNWATTANAPON: STRATEGIC COMMUNICATION OF ZHUGE LIANG AND SIMA YI IN THE ROMANCE OF THREE KINGDOMS. ADVISOR : ASSOC. PROF. KANJANA KAEWTHEP, PH.D., CO- ADVISOR : TATRI TAIPHAPOON, PH.D., 218 PP.

This research aims at analyzing and comparing Strategic Communication of Zhuge Liang and Sima Yi in The Romance of Three Kingdoms. With 3 kinds situation: Negative Situation, Neutral Situation and Positive Situation by using Qualitative Research Method of Textual Analysis, subjects are analyzed by Components of Strategic Communications of Ketchum Inc. Moreover research also using Document Analysis in journal of Communication and Administration Expert.

The Result shows that Zhuge Liang and Sima Yi would plan communication strategy for resolving reputation and trustworthiness problem in Negative Situation. Zhuge Liang used "Transfer Power" method to command his general and Sima Yi used "Fast" technique to organize blitz plan. Then they would plan communication strategy for searching and receiving opportunity. Zhuge Liang used "Backtrack" to plan strategy and Sima Yi used "Cautiousness" to plan strategy. Finally, Zhuge Liang and Sima Yi would plan communication strategy to manage the situation which may affect their party. Zhuge Liang used "Attitude Defeat" to deal with rebel at southern part and Sima Yi used "Sickness Acting" to relieve anxiety and proceed plan immediately.

Field of Study : Communication Arts Student's Signature

Academic Year : 2012 Advisor's Signature

Co-advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถจาก รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนาแก้วเทพ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ ช่วยเหลือและพัฒนา รวมถึงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตั้งแต่โครงเรื่อง จนกระทั่งเป็นรูปเล่มวิทยานิพนธ์ที่เสร็จสมบูรณ์ฉบับนี้ ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. ธาตรี ได้ฟ้าพูล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกคนในคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีอบความรู้ในการเรียน รวมถึงการมอบหมายงานโครงร่างต่างๆที่เอื้อประโยชน์และเป็นแนวทาง ความรู้ในการทำวิทยานิพนธ์ และขอขอบพระคุณคุณพ่อนิธิพนธ์ และคุณแม่สมพิศ ที่ให้กำเนิด เลี้ยงดู อบรมสั่งสอน ให้การสนับสนุนและเป็นที่กำลังใจในทุกๆด้านแก่ผู้วิจัย ไม่ว่าจะ เป็น ด้านการงาน การศึกษา และการดำเนินชีวิตที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถจัดการกับปัญหา อุปสรรคและความท้อแท้ไปได้ด้วยดี

ขอบคุณเพื่อนปริญญาโท นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาคนอกเวลาราชการที่คอยร่วมทุกข์ ร่วมสุขในการเรียน ช่วยเหลือ เป็นกำลังใจและเอาใจใส่กันตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณเพื่อนๆทุกคนที่ไม่ได้เอ่ยนาม ที่คอยให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้กันและให้การสนับสนุนจนสำเร็จการศึกษาในครั้งนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
2.1 แนวคิดการสื่อสารเชิงกลยุทธ์.....	11
2.2 แนวคิดอิทธิพลของผู้ส่งสาร.....	17
2.3 แนวคิดการสร้างสาร.....	20
2.4 แนวคิดประเภทช่องทางการสื่อสาร.....	27
2.5 แนวคิดด้านผู้รับสาร.....	29
2.6 แนวคิดลัทธิเต๋า.....	31
2.7 แนวคิดขงจื้อ.....	32
2.8 บทความที่เกี่ยวข้อง.....	33
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	37
3.1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	37
3.2 ข้อมูลและแหล่งข้อมูล.....	38
3.3 ตัวอย่าง จำนวนตัวอย่าง และการเลือกตัวอย่าง.....	38
3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	39
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
3.6 การนำเสนอผลการวิจัย.....	41
3.7 การสรุปและอภิปรายผล.....	41

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัยการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ของชงเบ้ง.....	42
4.1 กรณีศึกษาที่ 1: สถานการณ์เชิงลบ - คีทุงพกบ๋อง.....	44
4.2 กรณีศึกษาที่ 2: สถานการณ์ที่เป็นกลาง - เล่าปี่แตงนางซุนฮูหยิน (ชิงเกงจิว).....	59
4.3 กรณีศึกษาที่ 3: สถานการณ์เชิงบวก - ชนะใจเบ้งเฮ็ก.....	81
บทที่ 5 ผลการวิจัยการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ของสุมาอี้.....	110
5.1 กรณีศึกษาที่ 4: สถานการณ์เชิงลบ - สุมาอี้ถูกถอดและคืนตำแหน่ง.....	112
5.2 กรณีศึกษาที่ 5: สถานการณ์ที่เป็นกลาง - คีทเกเต็ง.....	127
5.3 กรณีศึกษาที่ 6: สถานการณ์เชิงบวก - รัฐประหารโจซอง.....	142
บทที่ 6 ผลการวิจัยความเหมือนและความแตกต่างในการสื่อสารเชิงกลยุทธ์.....	159
6.1 สถานการณ์เชิงลบของชงเบ้งและสุมาอี้.....	160
6.2 สถานการณ์ที่เป็นกลางของชงเบ้งและสุมาอี้.....	170
6.3 สถานการณ์เชิงบวกของชงเบ้งและสุมาอี้.....	180
บทที่ 7 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	189
7.1 บทสรุปผลการวิจัย.....	191
7.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	202
7.3 ข้อจำกัดผลการวิจัย.....	213
รายการอ้างอิง.....	215
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	218

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 6.1 การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ในสถานการณ์เชิงลบของชงบังและสุมาอี้.....	160
ตารางที่ 6.2 การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ในสถานการณ์ที่เป็นกลางของชงบังและสุมาอี้.....	170
ตารางที่ 6.3 การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ในสถานการณ์เชิงบวกของชงบังและสุมาอี้.....	180
ตารางที่ 7.1 ตัวอย่างสถานการณ์เพื่อการวิจัย.....	189

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 องค์ประกอบการวางแผนการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ของ Ketchum Inc.....	13
ภาพที่ 2.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบแมตริกซ์ (TOWS Matrix).....	16
ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบจำลองการวางแผนการสื่อสารเชิงกลยุทธ์.....	40